

A SZOCIÁLISPROBLÉMA-MEGOLDÁS ÉS AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS TANTÁRGYBA ÁGYAZOTT FEJLESZTÉSE 2. OSZTÁLYBAN

Özvegy Judit

SZTE Gyakorló Gimnázium és Általános Iskola

Kulcsszavak: szociálisprobléma-megoldás és együttműködés; tantárgyi tartalomba ágyazott fejlesztés; 2. évfolyam

A szociális kompetencia összetevőinek fejlesztésére kevés megbízható hazai fejlesztő-program áll a pedagógusok rendelkezésére, a szociálisprobléma-megoldás pozitív irányú változásának segítésére kizárólag külföldi gyakorlatokat, kísérleteket és programokat ismerünk. Támaszkodva az eddigi hazai empirikus vizsgálatok adataira, valamint a külföldi programelemekre és tapasztalatokra, a 2014–2015-ös tanévben öt hónapig tartó kísérletet végeztünk – elő- és utóméréssel, kontrollcsoporttal – a problémamegoldás és az együttműködés együttes, tantárgyi tartalomba ágyazott fejlesztése céljából 2. osztályos, 8 éves diákok körében. A Mi a probléma? és a Helyzet- és személyspecifikus problémamegoldás mérőeszközök által feltárt területeknek megfelelően a problémadefiniálás, a megoldási módok és az együttműködésnek a problémamegoldás érdekében alkalmazott formáinak (pl. közös célkitűzés, döntés, hozzájárulás, részesedés, végrehajtás) fejlesztése történt a természetismeret tantárgy tartalmának felhasználásával, leggyakrabban csoportos munkavégzés során. Az első méréskor a probléma definiálásánál a korábbi vizsgálatok adataival megegyező eredményt kaptunk. A definíciók jelentős része példa volt (pl. Az a probléma, amikor veszekszem Évivel.), valamint a megoldásra utaló pozitív kiegészítések nagyobb arányban fordultak elő, mint a negatívak mind a kísérleti, mind a kontrollcsoportnál, ami mutatja az erre a korosztályra jellemző pozitív énhatékonyságot. Ugyanakkor a kísérleti csoport tagjai az utóméréskor több olyan negatív példát adtak, amiben egyértelműen látszottak a közös tevékenységek során megjelenő problémák, vagyis főként a csoportos feladatok közben megélt problémákat adták meg definíciónak. A problémamegoldás vizsgálatában nyolc szituációt kellett értelmezniük és véleményezniük a diákoknak (pl. Mit teszel, ha megüt egy társad?), az értékelési szempont az énhatékonyság (meg tudod-e oldani), a megoldási hajlandóság (meg akarod-e oldani) és a megoldási mód (hogyan oldanád meg) volt. A kontrollcsoport tagjainak válasza egyik területen sem változott jelentősen. A kísérleti csoportnál az utó- és az előmérés során adott válaszok a helyzetek felénél tértek el szignifikánsan. Például a munkából való kizárás esetében a kísérleti csoport tagjai az utómérés során gyakrabban választották azt, hogy meg akarják és meg is tudják oldani a problémát, mint az előméréskor. A játékelvételnél az utómérés alapján nőtt a negatív érzelmek kifejezése, a másik bántalmazása mint megoldási mód. A fizikai bántalmazást tartalmazó helyzet esetében az utóméréskor nagyobb arányban válaszoltak úgy, hogy nem akarják ezt a problémát megoldani, nem akarnak ezzel foglalkozni, mert nem érdemes. Bár a fejlesztés rövid ideig tartott, az eredmények azt bizonyítják – akárcsak hasonló külföldi programok adatai –, hogy jól átgondolt, a feltárt jelenségekre koncentrááló fejlesztés kis idő alatt is hozzájárulhat a pozitív változáshoz.